

TABACAKACA I TAUKEI

TUKUTUKU VAKAVULA TOLU – TURAGA NI KORO

Me nanumi: Mo vakarautaka na i tukutuku vakavula tolu qo ka vakaraitaka taumada vua na i-Liuliu ni matabose vakoro, ni bera ni vakauta vua na Roko-Veivuke ka veiqaravi ena nomu tikina. Ia, me yaco ena nona valenivolavola na Roko Tui ni nomu yasana, ni bera na i-ka-10 ni siga ni vula tarava ni oti e dua na vula tolu.

Vula Tolu		ki na		Yabaki	
Nomu koro:		Tikina:		Yasana:	

1.0 TUKUTUKU ME BALETI TURAGA NI KORO

Toqa (√)

Yacamu		Yabaki ni bula		Tagane	
Vula kei na yabaki ko a digitaki kina mo Turaga ni Koro				Yalewa	

2.0 NA I TUKUTUKU NI BOSE VAKORO

(Wiliwili se Toqa)

(i)	Bose vakavica na Turaga-ni-Koro ena vula tolu sa oti:			
(ii)	E tiko e dua na gauna tudei ni Bose Vakoro?	<i>Io</i>		<i>Sega</i>
(iii)	Gauna			
(iv)	Na cava soti na veilewa bibi e a tau kina?	Sa Vakayacori		Kevaka e sega ni vakayacori, na cava na vuna?
		<i>Io</i>	<i>Sega</i>	
(v)	E tiko na Komiti ni koro? (<i>Toqa √</i>)	<i>Io</i>		<i>Sega</i>
Na Komiti cava soti?				
1.			6.	
2.			7.	
3.			8.	
4.			9.	
5.			10.	

3.0 NA LEWE NI KORO

3.1 Ko ira na tiko e lomanikoro

Wiliwili

<i>Wasewase</i>	<i>Yabaki ni Bula</i>							
<i>Yabaki</i>	<i>0 – 12 vula</i>	<i>1 – 5 Yabaki</i>	<i>6 – 14 Yabaki</i>	<i>15 – 21 Yabaki</i>	<i>22 – 35 Yabaki</i>	<i>36 – 65 Yabaki</i>	<i>66 se sivia</i>	<i>Kena Levu</i>
<i>Yalewa</i>								
<i>Tagane</i>								
<i>Kena levu</i>								

3.2 Tu Vagalala

Wiliwili

<i>Wasewase</i>	<i>Yabaki ni Bula</i>							
<i>Yabaki</i>	<i>0 – 12 vula</i>	<i>1 – 5 Yabaki</i>	<i>6 – 14 Yabaki</i>	<i>15 – 21 Yabaki</i>	<i>22 – 35 Yabaki</i>	<i>36 – 65 Yabaki</i>	<i>66 se sivia</i>	<i>Kena Levu</i>
<i>Yalewa</i>								
<i>Tagane</i>								
<i>Kena levu</i>								

3.3 Lewe ni koro

Wiliwili

	<i>Yalewa</i>	<i>Tagane</i>							
Wiliwili ni sucu									
Wiliwili ni mate									
Wiliwili, era biuta na koro									
Wiliwili biu vuli se bera tu ni Vakawati									
Wiliwili: Vu ni biu ni koro	<i>Gade</i>		<i>Tauvimate</i>		<i>Vuli</i>		<i>Cakacaka</i>		<i>Toki</i>
Wiliwili ni Vakawati		Wiliwili ni Vakawati Tiko Vakarakavi							

3.4 Lewe ni koro, kenai kuri

	<i>Wiliwili</i>				
Wiliwili ni Vuvale kavoro					
Wiliwili ni gone era tiko vei:	<i>Tama</i>		<i>Tina</i>		<i>So Tale</i>

4.0 NA VEIVAKA VALETAKI ENA KORO

Wiliwili

4.1

	<i>Simede</i>	<i>Kau</i>	<i>Kava</i>	<i>Vakaviti</i>	<i>So Tale</i>	<i>Kena Levu</i>
Wiliwili ni vale ena koro						
Wiliwili ni vale ni kuro						
Wiliwili ni Vale ni Sili						
	<i>Sovawai</i>	<i>Keli</i>	<i>Dre</i>	<i>Compost</i>	<i>Kena Levu</i>	
Wiliwili ni valelailai						
Wiliwili ni vale e vakayagataka na	<i>Septic Tank</i>		<i>Dramu ena nodra valelailai</i>			

4.2

Toqa (√)

	<i>Simede</i>	<i>Kau</i>	<i>Kava</i>	<i>Vakaviti</i>	<i>Sega</i>
Vale ni Vanua					
Vale ni Soqo					
Vale ni Lotu					
Vale ni Vakatawa/Talatala/Vakavuvuli					

5.0 NA VEIVAKALIVALIVATAKI

Wiliwili

5.1

Wiliwili ni vale:	vakalivaliva mai na FEA	
	vakalivaliva mai na idini ni koro	
	vakalivaliva mai na Windmill	
	vakalivaliva mai na idini vakaitaukei	
	vakacina karisini/tabucagi	
	vakacina benisini	
	vaka Solar (<i>Renewable Energy</i>)	

5.2 Na Kila Vakacakacaka

Wiliwili

Wiliwili ni vale:	vaka idini ni cina		vaka idini cavu	
	vaka misini ni culacula		vaka Solar (<i>Renewable energy</i>)	
	vaka koti ni co (<i>LawnMower</i>)		vaka brushcutter (<i>wanisiwa</i>)	
	vaka pamu ni wai			

6.0 VUREVURE NI WAI

Toqa (√)

	<i>Wainigunu</i>	<i>Wai ni Vakasaqa</i>	<i>Wai ni Sisili</i>	<i>Wai ni Valelailai</i>
Uciwai:				
Toevu:				
Waivure:				
Tageniwai (Wai ni uca):				
Paipo Vakoro:				
Paipo PWD:				

7.0 NA KAKANA

Kakana Draudrau:

Wiliwili

	<i>Bele</i>	<i>Rourou</i>	<i>Tubua</i>	<i>Ota</i>	<i>Kaveti</i>	<i>Letisi</i>	<i>Bini Balavu</i>	<i>So Tale</i>
Tei								
Kana								
Volitaki								
Levu ni Qele vakayagataki (eka)								

Vuanikau:

Wiliwili

	<i>Weleti</i>	<i>Jaina</i>	<i>Painapiu</i>	<i>Maqo</i>	<i>Moli</i>	<i>So Tale</i>
Tei						
Kana						
Volitaki						
Levu ni Qele vakayagataki (eka)						

Kakana Dina:

Wiliwili

	<i>Tavioka</i>	<i>Dalo</i>	<i>Uvi</i>	<i>Vudi</i>	<i>Tivoli</i>	<i>Kumala</i>	<i>Uto</i>	<i>So Tale</i>
Tei								
Kana								
Volitaki								
Levu ni Qele vakayagataki (eka)								

Kena i Coi:

Toqa(√)

Waitui	<i>Ika</i>	<i>Kuka</i>	<i>Qari</i>	<i>Lairo</i>	<i>So Tale</i>	Waidranu	<i>Ura</i>	<i>Duna</i>	<i>Ika Droka</i>	<i>So Tale</i>
Kana						Kana				
Volitaki						Volitaki				

So Tale

Toqa(√)

Kakana Tawa Tini	<i>Tuna</i>	<i>Tini Bulumakau</i>	<i>So Tale</i>	So Tale	<i>Madrai</i>	<i>Tavioka yaca/bila</i>	<i>Muamaki</i>	<i>So Tale</i>
Kana				Kana				
Volitaki				Volitaki				

8.0 NA TIKO BULABULA

8.1 Na Maroroi ni Benu:

Toqa(√)

	<i>Io</i>	<i>Sega</i>
E tiko na i sovasova ni benu ni koro?		
Benuci na i bili ni koro?		
E tiko na i sovasova ni benu ni vale yadua?		
Lori ni Benu		

Maroroi vakacava na benu ni kakana?

Toqa(√)

<i>Sovasova ni Benu</i>		<i>Vakabulabula ni qele</i>		<i>Vakani manumanu susu (koli, toa, vuaka, pusi)</i>		<i>Viritaki e tautuba</i>		<i>Sega ni wasei tani</i>	
-------------------------	--	-----------------------------	--	--	--	---------------------------	--	---------------------------	--

Maroroi vakacava na tini kei na Palasitika?

Toqa(√)

<i>Bulu</i>		<i>Kama</i>		<i>Viritaki Vakaveitalia</i>		<i>Sega ni wasei tani</i>		<i>Maroroi me vakayagataki tale (Recycle)</i>	
-------------	--	-------------	--	------------------------------	--	---------------------------	--	---	--

8.2 Na Vakadrodroi ni Wai Ca e Lomanikoro:

(i) Na i Vakata:

Toqa(√)

E tiko nai keli lelevu me vakadrodroi kina na wai:		<i>Io</i>		<i>Sega</i>	
Na kena tuvaki:	<i>Savasava</i>		<i>Tubua</i>		<i>Benuci</i>
E drodro vinaka na wai ena i vakata:		<i>Io</i>		<i>Sega</i>	
E vei na vanua e cegu kina na wai:	<i>Uciwai</i>		<i>Bili ni koro</i>		<i>Baravi</i>

(ii) Na Salasala ni Wai:

	<i>Vale ni sili</i>	<i>Vale ni kuro</i>
Wiliwili ni vale e vakasalasala ni wai mai		

Toqa(√)

Salasala ni wai	<i>Paipo</i>		<i>Simede</i>		<i>Keli</i>				
E cegu e vei na salasala ni wai	<i>Uciwai</i>		<i>Keli levu ena sauka ni koro</i>		<i>Dela ni qele</i>		<i>Vakarautaki na kena i keli</i>		<i>Matasawa</i>
Na kila ni maroroi ni wai vakagayagataki oti mai vale ni kuro/vale ni sili:							<i>E tiko</i>		<i>Sega</i>

8.3 Na Maroroi ni Benu ni Valelailai: *Toqa(√)*

		<i>Io</i>	<i>Sega</i>
E voleka na vei valelailai ki na vurevure ni wainigunu ena	Koro		
	Uciwai		
	Waitui		

8.4 Na Savasava ni Koro: *Toqa(√)*

	<i>Tubua</i>	<i>Benuci</i>	<i>Savasava</i>	<i>Sala simede (Footpath)</i>
Nai tuvaki ni: Rara ni koro				
Bili ni koro				
Na loma ni koro				
Gaunisala ki: Koronivuli				
Teitei				

8.5 Maroroi ni manumanu ena koro: *Wiliwili*

	<i>Vakabai</i>	<i>Sega ni Vakabai</i>	<i>Kena Levu</i>
Toa			
Ga			
Vuaka			
Me			
Bulumakau			
Ose			

8.6 NA MATE VEITAUVI:

Na mate veitauvi e loma ni koro ka dau tauvi ira na: *Wiliwili*

	<i>Gonelailai</i>	<i>Tabagone</i>	<i>Uabula</i>	<i>Qase</i>		<i>Gonelailai</i>	<i>Tabagone</i>	<i>Uabula</i>	<i>Qase</i>
Mate ni Suka					TB				
Mate ni Uto					Wagaqa (Tauna)				
Stroke					Deqi Fiva				
Kenisa					Taifote				
Maca ni Dra (Anemia)					Minimanu Leptospirosis				
Cegu Oca (Asthma)					Mate ni Veiyacovi (STI)				
Vakaleqai ni Mata (Eye Infection)					Misila				

8.7 Na Qaravi ni Tauvimate: *Toqa(√)*

	<i>Io</i>	<i>Sega</i>
E tiko na: Nasi ni koro?		
Wainimate/Yaya ni Vale ni Wai		
Vale ni Wai ni koro?		

Na veiqaravi vakavuniwai e voleka duadua ena koro e tiko mai vei? *(Vola na yaca ni tikotiko)*

Nursing Station:	
Tikotiko ni Nasi	
Health Centre	
Vale ni Vakasucu:	

Vale ni Bula:	
---------------	--

9.0 NA VULI

9.1 Vakaraitaka na i wiliwili ni: *Toqa na fika*

	<i>Tagane</i>	<i>Yalewa</i>	<i>Kena Levu</i>	<i>Curu i Bure</i>
Muri Vuli				
Kalasi 1 – 8				
Fomu 3 - 7				
Vuli Torocake				
Vuli Tara (Vocational)				

9.2

Wiliwili ni gone era sega ni vuli ena vakatagedegede ni Primary	<i>Tagane</i>		<i>Yalewa</i>	
--	---------------	--	---------------	--

Na cava era sega ni vuli kina? *Toqa(√)* *Io* *Sega*

Sega ni saumi rawa nai – curucuru, yaya ni vuli		
Leqa ni tubutubu – (<i>vuvale kavoro, vakawelewele ni tubutubu, etc</i>)		
Sega ni voleka ki koronivuli		
Sega ga ni via vuli na gone		
Tiko vakararavi		

10.0 NA MAROROI NI LAWAI

10.1 Na Lawa ni Koro: *Toqa(√)* *Io* *Sega*

E tiko na lawa ni koro?		
Sa vakamatanitutaki		

Ke tiko, na cava e vakatabui kina? *(ivakamacala)*

Na lawa cava e basuki wasoma? _____

Na cava sa vakayacora kina na Bose Vakoro? _____

Na Lawa e Basuki	Wiliwili	Kena Totogi

10.2

Vakacokotaki ni Gone Suka mai Valeniveivesu: *(ivakamacala / toqa)*

Yaca ni gone suka mai vale veivesu	Na Veivakacokotaki sa Vakayacori Oti vei ira	E sa mana?	
		<i>Io</i>	<i>Sega</i>

11.0 NA MAROROI NI TOVO/VAKARAU VAKAVANUA

Na maroroi ni kila vakaitaukei ena koro: (ivakamacala)

Na Kila	Kena i Vakaraitaki	Vakadewataki Vakacava	
		Vakavuvuli	Vuli Tara
Cakacaka ni liga			
Vakarautaki kakana			
Wai vaka Viti			
Vucu/Meke			
Tali			
Sivisivi			
Tara Vale			
Qoli			
Tuli Kuro			
Dau Saqa Masima			
Masi			

12.0 NA LOTU

Na mata lotu cava era lewena na lewe ni koro? (ivakamacala / wiliwili)

Matalotu	Wiliwili ni lewe ni koro era lewena	Era tokona na cakacaka ni Vanua?		
		Toqa(√)		
		Io	Sega	So na Gauna
Lotu Wesele				
Assemblies of God (AOG)				
Lotu Kavitu (SDA)				
Christian Mission Fellowship (CMF)				
All Nations				
Katolika				
Vakadinadina I Jiova (JW)				
Veimatalotu tale Vakarisito				

13.0 BISINISI

(wiliwili kei na ivakamacala)

Cicivaki Bisinisi (Source of Income)	Wiliwili	Ivakamacala
Canteen		
Vakamakete		
Yaqona/Tavako		
Susu Manumanu		
Susu Ika		
Volitaki Waivakaviti		
Koti ni Co		
Motoka ni veilakoyaki (Carrier/Taxi)		
Diesel		
Dauqoli		
Dausivisivi		
Dautalitali (tali ibe, basikete, salusalu, masi, etc)		
Dauculacula		
Dautuva Senikau		
Matai ni Tara Vale (Carpentry/Builders)		
Dau Sere Idini (Mechanical Skills)		

14.0 NA VULI NI VEIVAKACOKOTAKI (ivakamacala)

Na vuli ni lewenivanua sa qaravi rawa:

Na Vuli sa qaravi oti	Soqosoqo/Tabana e Qarava	Tiki ni Siga	Wiliwili ni lewe ni koro era tiko kina

15.0 NA VEIQARAVI NI TABANA VAKAMATANITU (ivakamacala / Toqa(√))

15.1

Tabana	E tiko e vei na kena Valenivolavola	Veiqaravi e Gadrevi	Dredre e Sotavi	Tabana e gadrevi kina na veivuke ena koro		Sa qaravi oti na vuli mai ne kena Tabana	
				Io	Sega	Io	Sega
Teitei							
Qoliqoli							
Kau							
Bula							
Vuli							
Wai							
Livaliva							
Vale ni Volavola ni Yasana							
Gaunisala (roads)							
Ovisa							

15.2 LEQA KEI NA DREDRE E SOTAVA NA KORO (ivakamacala)

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

15.3 VEIVAKATOROCAKETAKI SA QARAVI RAWA (ivakamacala)

(i)

Veivakatorocaketaki sa Qaravi Oti (Project)	Kena i Naki	Veivuke mai vei Cei (Donor /Tabana Vakamatanitu/NGO)

(ii)

<i>Veivakatorocaketaki sa Qaravi Tiko (Project)</i>	<i>Kena i Naki</i>	<i>Veivuke mai vei Cei (Donor /Tabana Vakamatanitu/NGO)</i>

(iii)

<i>Veivakatorocaketaki Me Qaravi?</i>	<i>Kena i Naki</i>	<i>Veivuke mai vei Cei (Donor /Tabana Vakamatanitu/NGO)</i>

16.0 GAUNISALA NI VEILAKOYAKI *Toqa(√)*

	<i>Io</i>	<i>Sega</i>
Gaunisala ni lori		
Sala waqa/boto		
Bilibili		
Taubale		
Vodo Ose		
Lori ni Veilakoyaki (<i>Public Transport</i>)		

17.0 NA I TUKUTUKU NEI TURAGA NI KORU

Cava na veika sa qarava rawa ko Roko Veivuke ena nomuni koro?

18.0 NA I TUKUTUKU NEI ROKO VEIVUKE

Tukutuku lekaleka nei Roko Veivuke me baleta na ripote oqo:

Saini eke:

_____	_____	_____	_____
(Turaga ni Koro)	(Liuliu Ni Bose Vakoro)	(Roko Veivuke)	(Roko Tui)
_____	_____	_____	_____
(Tiki ni Siga)	(Tiki ni Siga)	(Tiki ni Siga)	(Tiki ni Siga)